

شناسایی و رتبه بندی معیارهای انتخاب مناقصه در پروژه های ساخت ایران

رضا امانی^{۱*}، سید علی اکبر نیلی پور طباطبایی^۲

۱- گروه مهندسی صنایع، دانشکده فنی و مهندسی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران، r.a@irclaim.ir

۲- استادیار گروه مهندسی صنایع، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران، akbarnilipur@yahoo.com

چکیده

در بسیاری از پروژه‌های ساخت در دنیا، کسب پیروزی در مناقصه کلید ورود به یک پروژه و دستیابی به سود بالقوه است. بنابراین اهمیت تمرکز بر فرآیند مناقصه و شناسایی عوامل موثر جهت بالا بردن شانس پیروزی ضروری به نظر می‌رسد. پژوهش‌های مختلفی جهت شناسایی عوامل تاثیر گذار بر تصمیم‌گیری مناقصه انجام شده است که با در نظر گرفتن شرایط کشوری خاص و یا در صنایع و مشاغل دیگر، مورد بررسی قرار گرفته بودند. لذا خلاء وجود معیارهای موزون اختصاصی با توجه به شرایط حاکم بر مناقصه پروژه‌های ساخت ایران مشهود بوده است. بدین منظور در این پژوهش با بررسی جامع جغرافیایی و زمانی پژوهش‌های پیشین، ۲۳ تحقیق مبنا جهت تعیین معیارهای مورد نظر انتخاب شد. تعداد ۷۴۵ معیار موجود در این تحقیقات مورد بررسی قرار گرفت و با نظر گروه ۱۱ نفره خبرگان و در قالب روش دلفی معیارهایی که بیشتر یا مساوی ۵ بار تکرار شده بود به عنوان معیارهای انتخاب مناقصه در پروژه‌های ساخت ایران تعیین گردید. تعداد ۴۳ معیار با شرایط پیش گفته وجود داشت که به ۷ دسته تقسیم شده و با روش AHP فازی رتبه‌بندی صورت پذیرفت. معیارهای رقابت یا سلامت مناقصه، امکان تکمیل کردن مناقصه، در دسترس بودن سرمایه و سودمندی (سود بالقوه) دارای بیشترین اهمیت و کمترین اهمیت برای ۴ معیار قیمت اسناد مناقصه، در دسترس بودن ابزار کار، نوع کارفرما (دولتی، خصوصی) و نیازمندی‌های خاص کارفرما تعیین گردید. با بررسی نتایج به دست آمده مشخص شد که وزن و اهمیت تعدادی از معیارها تفاوت‌های قابل توجهی با نتایج برخی از پژوهش‌های پیشین دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت پروژه، مدیریت مناقصه، روش دلفی، AHP فازی، پروژه های ساخت

۱- مقدمه

یکی از مشکلات اصلی که در طول تاریخ برای پیمانکاران در سراسر جهان هنوز پابرجاست، تصمیم‌گیری در مورد شرکت و یا عدم شرکت در مناقصه است [۱]. موفقیت در مناقصه به شدت وابسته به برآورد صحیح است و می‌بایست منابع کافی اطلاعاتی به فرآیند برآورد اختصاص یابد [۲]. تصمیم‌گیری برای شرکت در مناقصه به چندین عامل بستگی دارد، بر سلامت شرکت تاثیر می‌گذارد و جنبه مهمی در راه رسیدن به موفقیت است [۳].

معیارهای موثر بر تصمیم‌گیری در انتخاب مناقصه ممکن است با توجه به شرایط جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... در کشورهای مختلف با یکدیگر تفاوت داشته و یا دارای اهمیت کمتر یا بیشتری باشند. از این جهت شناسایی و تعیین اهمیت معیارهای موثر در انتخاب مناقصه با توجه به شرایط حاکم بر کشور مورد بررسی، امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد. هدف از انجام این پژوهش تعیین معیارهای موثر بر انتخاب مناقصه در پروژه‌های ساخت در ایران و رتبه بندی آنها با توجه به شرایط خاص موجود در کشور می‌باشد. تعداد معیارها می‌بایست معقول بوده تا بتواند در فرآیند مناقصه به پیمانکار جهت